

**OLY TA'LIM MUASSASALARIGA
KIRUVCHILAR UCHUN**

SAVOLLAR KITOBI

ABITURIYENT: _____
F.I.O. Imzo

ABITURIYENT DIQQATIGA!

Test topshiriqlarini yechishdan avval savollar kitobini varaqlab, unda har bir fan boyicha 36 ta savol mavjudligini tekshiring. Agar savollar soni kamligi aniqlansa yoki savollar kitobi raqami bilan javoblar varag'i raqami bir xil bo'lmasa, darhol auditoriya rahbariga ma'lum qiling.

Savollar kitobida abituriyentning familiyasi, ismi, otasining ismi xato to'ldirilgan yoki to'ldirilmagan va imzosi qo'yilmagan hollarda e'tirozlar ko'rib chiqilmaydi.

Kitob tipi: 32

FANLAR:

Blok 1: Ona tili va adabiyot

Blok 2: Biologiya

Blok 3: Kimyo

Savollar kitobi raqami: **1701339**

Toshkent – 2017

ONA TILI VA ADABIYOT

1. Unim yo'q, bunim yo'q.
Uyimda unim yo'q.
Ishimda unim yo'q.
Aytishga unim yo'q.
Ushbu parchada o'zaro shakldosh bo'lgan so'zlar qaysi turkumlarga mansub?
A) 1 o'rinda ot, 2 o'rinda olmosh
B) 2 o'rinda ot, 1 o'rinda olmosh
C) 2 o'rinda ot, 1 o'rinda olmosh, 1 o'rinda fe'l
D) 2 o'rinda ot, 2 o'rinda olmosh
2. Narsaning holatini ifodalay oladigan ism asosli sodda yasama fe'llar berilgan javobni belgilang.
A) *bo'shamoq, qotmoq, ko'paymoq*
B) *suv samoq, hayajonlanmoq, ikkilanmoq*
C) *varaqlamoq, bezovtalanmoq, shodlanmoq*
D) *yaltiramoq, sarg'aymoq, bo'shamoq*
3. Qaysi gapda tobe va hokim qismlari bir xil so'z turkumidan yasalgan sodda yasama so'zlar bilan ifodalangan to'ldiruvchili birikma mavjud?
A) *Insonda hayotning mohiyatini tushunish qobiliyati tarixni anglashdan boshlanadi.*
B) *Saxiylik kishilar o'rtasidagi ishonch va muhabbatdan hosil bo'ladi.*
C) *Olingan bilimlarni mustahkamlashga har doim intilmog'imiz darkor.*
D) *Bu so'roq qarshisida shaxsiy yetishmovchiliklarimni, turmush og'irliklarini unutaman.*
4. Berilgan so'zlardan nechtasida portlovchi undosh o'rnida sirg'aluvchi undosh kelsa, so'z ma'nosini farqlab paronim juftlikni yuzaga keltiradi?
Qarz, sop, yonilg'i, siqim, yaroqli, adib, burch
A) 3 ta B) 4 ta C) 5 ta D) 6 ta
5. **Jadval** so'zidagi 1 undoshi qaysi xususiyatiga ko'ra boshqa undoshlarning hech qaysisi bilan bir umumiy guruhga mansub bo'la olmaydi?
A) *hosil bo'lish o'rniga ko'ra*
B) *jarangli yoki jarangsizligiga ko'ra*
C) *hosil bo'lish usuliga ko'ra*
D) *shovqinli yoki sonorligiga ko'ra*
6. Berilgan gap haqida bildirilgan qaysi fikr to'g'ri emas?
Mustaqil fikrlaydigan, zamonaviy ilm fan va kasb-hunarlarini puxta egallagan, o'z yurti, o'z xalqiga fidoyi, biz boshlagan ishlarni davom ettirishga qodir bo'lgan, har tomonlama sog'lom avlodni yengib bo'ladimi?
A) *uyushiq bo'laklar bitishuv va boshqaruv usulida hokim bo'lakka tobelangan*
B) *gapdagi uyushiq bo'laklar faqat ohang yordamida bog'langan*
C) *uyushiq aniqlovchi to'ldiruvchiga tobelangan*
D) *juft so'zlar bilan ifodalangan uyushiq bo'lak aniqlovchiga tobelanib kelgan*
7. Yam-yashil vohalarga,
Badiiy lavhalarga,
She'riy sarlavhalarga,
Boy ekansan, Farg'ona.
Ushbu parcha haqidagi to'g'ri hukmni toping.
A) *egasi umumlashgan sodda gap*
B) *murakkab fe'l kesim ishtirok etgan sodda gap*
C) *vositali to'ldiruvchi uyushgan sodda gap*
D) *to'rt o'rinda sifatlovchi aniqlovchi ishtirok etgan*
8. Berilgan so'zlardan qaysilari qismlaridan biri omonimlik xususiyatiga ega bo'lgan, bir xil so'z turkumi kompozitsiyasidan hosil qilingan qo'shma otlar hisoblanadi?
1) gulbeor; 2) atrigul; 3) toshbag'ir; 4) qo'yko'z; 5) belbog'; 6) bodomqovoq; 7) laylakqor
A) 3, 4, 5, 6 B) 1, 3, 5 C) 2, 5, 7 D) 1, 2, 6, 7
9. Quyidagi so'zlardan nechtasi ham bir turkum, ham turli turkum doirasida omonim bo'la oladi?
tovon, savdo, o't, qon, ot
A) 5tasi B) 2tasi C) 3tasi D) 1tasi
10. Quyida berilgan necha so'zning ma'nosi metonimiya usulida ko'chishi mumkin?
samovar, ko'zoynak, zal, qadah
A) 3ta B) 2ta C) 1ta D) 4ta
11. Vazifadosh bog'lovchi yordamida bog'langan bo'laklar to'ldiruvchiga tobelangan gapni toping.
A) *Beparvolik kishilar uchun na ma'naviy, na moddiy javobgarlik his qilishmagan joyda vujudga keladi.*
B) *Havo ochildi, lekin quyoshning harorati-yu issig'ini sezmayapmiz.*
C) *Haqiqatni hasad va mammanlikka qurbon etuvchilar uchun oldinda shu'la yo'q, chunki porloq kelajak ularga harorat baxsh etmaydi.*
D) *Ish vaqtida ayyor, lekin osh vaqtida tayyor bo'lib, siringda yaltirab, iching qaltirab turib, tirikman degandan ko'ra o'lim afzal.*
12. 1) qochirmoq; 2) qaytarmoq; 3) yedirmoq; 4) keltirmoq; 5) bo'shatmoq
Fel asosida ifodalangna o'timli-o'timsizlik ma'nosi qo'shimchasi ta'sirida o'zgartgan fe'llarni aniqlang.
A) 1, 2, 4, 5 B) 1, 2, 3, 5 C) 2, 3, 4 D) 1, 3, 5
13. Quyidagi qaysi gapda sof ko'makchi holni shakllantirgan?
A) *Bola boshini qo'llari orasiga qo'yib, Boysun tog'i uzra charx urayotgan bulutlarga qarab jim qoldi.*
B) *Peshanangiz devorga qarsillab urilgandan keyin esingiz kiradi.*
C) *U soy yoqalab yotqizilgan omonat toshlardan sakrab-hakkalab, ohista yurib kelardi.*
D) *Mustafo Galatepaning chekkarog'ida, Ubaydullo Maxsumning hovuzi tarafga turtib chiqqan qir tumshug'ida yashaydi.*
14. Ko'makchi, bog'lovchi, yuklamaga oid birliklar qatnashgan gapni belgilang.
A) *Yozuvchining vazifasi faqat yaxshi asarlar yozish, xalq dilining tarjimoni bo'lish bilan cheklanmaydi.*
B) *Yuragini ezib turgan bu ezgin o'y-u fikrlar bilan chalg'ib, kech tushganini ham sezmay qolibdi.*
C) *Boshqalar qatori o'zbek adabiyotida millatning o'ziga xos olami chuqur hamda ishonarli tasvirlangan asarlar bor.*
D) *Yaxshilarni mahv etgan tuhmat va ig'vodan oldin yomonlarning chirkin qalbida hasad o'ti yongan.*
15. Aralash murakkab qo'shma gap keltirilmagan javobni belgilang.
A) *Ergash unga shunday qaradiki, bu nazarni hamma payqadi, ammo shovshuv tinmadi.*
B) *Qayerda mehnat yaxshi tashkil qilingan bo'lsa, jamoa a'zolari o'rtasida ahillik va hamjihatlik bo'lsa, u yerda yashash ham zavqli bo'ladi.*
C) *Agar so'z qalbdan chiqib kelsa, eshituvchining qalbiga darrov ta'sir qiladi, ammo tildan sodir bo'lsa, quloqdan nariga o'tmaydi.*
D) *Bilingki, kim olg'a yurmasa, keyingi sayohatga bormaydi, shuning uchun tez-tez harakat qiling.*
16. Barcha so'zlar to'g'ri yozilgan javobni belgilang.
A) *xatto, muxojir, zaxmatkash*
B) *hatto, muhojir, zaxmatkash*
C) *hatto, muhojir, zahmatkash*
D) *xatto, muhojir, zahmatkash*
17. Tinish belgilarini qo'llash bilan bog'liq xatolik mavjud bo'lmagan gapni aniqlang.
A) *Soraxon shuncha kundan beri yetolmagan niyatga — Roziyani avvalgiday go'zal, shod ko'rish niyatiga — Sattor bir lahzada yetdi.*
B) *Me'morning avvalo raiyat, qolaversa saltanat oldidagi, mavqeyi, Xuroson-u Movarounnahrtdagi shuhrati unga qarshi keskin chora ko'rishga yo'l bermas edi.*
C) *Sekin unga yaqin bordim: bu manzara ham bizga yaqin-da qadrdon!*
D) *U otasi Muzaffar Farmonovning batamom aksi: dadasi yum-yumaloq, baqaloq bo'lsa bu xushqad, xushsurat.*
18. - Bolajonim, o'z umrimni ilm sirlarini o'rganishga sarf qildim. Ilm nuri bilan mushkul tugunlarni yechdim, ammo o'limga davo topolmadim.
Keltirilgan parchadagi aniqlovchili birikmalar sonini toping.
A) 4 B) 3 C) 2 D) 1
19. Kim bo'lsa hasadchi, yuragi qaro,
Ko'rmas yaxshilarga yaxshilik ravo.
Ushbu parchada qanday munosabatli so'z birikma(lar)ida tobe qism ham, hokim qism ham yasama so'zlar bilan ifodalangan?
A) *boshqaruv* B) *bitishuv* C) *boshqaruv va bitishuv* D) *moslashuv va boshqaruv*
20. Qaysi gapda barcha aniqlovchilar yasama so'zlar bilan ifodalangan?
A) *Hindubek turli tillarni o'rgangan ilmi, ma'rifatli, dilkash kishi edi.*
B) *Tiniq osmon tumanli nurga cho'mgan, to'lin oy hamma yoqni yoritir, yulduzlar siyrak ko'rinar edi.*
C) *Bog'dagi yumshoq xushbo'y noklar va qip-qizil olmalar ko'zingizni*

- quvontiradi.
D) Uning chaqnoq ko'zlari, o'ychan turishi, alamli qarashi cheksiz bardoshini aks ettirib turardi.
21. Qaysi javobda uch o'rinda to'ldiruvchili boshqaruv munosabatlari so'z birikmasi mavjud?
A) Yalqov o'ylab charxpalak topgan, Ijod qilgan shamol tegirmon.
B) Parvoz etsam, yuksak samoda Zamonaviy laynerda bukun.
C) Ishchan azal tinmay yer chopgan, O'g'ir tuygan, sovurgan somon.
D) Dangasalar esa o'y surib, Yotish uchun izlashar chora.
22. Quyida berilgan qaysi so'zlarning yetakchi morfemasi va yasash asosi bir xil shaklda bo'ladi?
1) salomlash; 2) temirchilik; 3) kulochilik; 4) ustachilik; 5) atama
A) 1, 3, 4, 5 B) 4, 5 C) 2, 5 D) 1, 3, 4
23. Qaysi gapda ham ot, ham sifat yasovchi qo'shimcha bilan omonim bo'la oladigan shakl yasovchi qo'shimcha qatnashmagan?
A) Sotqinlarga safimizda o'rin yo'q.
B) Ota olov va suv girdobkina ozodlik maydoniga chiqa oladigan o'g'li borligidan g'ururlanar edi.
C) Chaqin bo'lma, bo'lma guldurak.
D) Ko'chaning narigi yuzidagi do'konga bordik.
24. Berilgan she'riy parchada nechta yasama so'z qo'llangan?
Qon yig'latdi qaysi bag'ritosh,
Jayron, nega ko'zing to'la yosh?
Oyog'inga qo'yib yotay bosh,
Jayron, nega ko'zing to'la yosh?
A) 5 ta B) 4 ta C) 2 ta D) 3 ta
25. "Mahalladagi yigitlarning bari ma'lum. Yurish – turishi, ko'ksidagi dardi, diliga tukkan ginasi – oynaday ravshan. Bilish mening ishim-da. Birovning moli yo'qolsa, o'g'risi bir yoqda qolib, to'g'risini yoqalaymanmi?..."
Qaysi qahramon o'zi aytgan shu gaplarning aksini qo'llagan?
A) Akbarali mingboshi (Cho'ponning "Kecha va kunduz" romanidan)
B) Rahmonxo'ja ellikboshi (G'ofur G'ulomning "Mening o'g'rigina bolam" hikoyasidan)
C) Olimxon ellikboshi (Oybekning "Qutlug' qon" romanidan)
D) Qobil boboning qo'shnisi (Abdulla Qahhorning "O'g'ri" hikoyasidan)
26. O'ta mavhum tuyg'u bo'lgan sevgini "yorilmagan yaraday" deya tasvirlagan?
A) Muhammad Yusuf B) Usmon Nosir C) Abdulla Oripov D) Erkin Vohidov
27. Qaysi javobda Haynrix Haynening she'riy kiroblari nomi berilgan?
A) "Yo'l lavhalari", "Oqshom qo'shiqlari"
B) "Oqshom qo'shiqlari", "E'tirof"
C) "Romanserov", "E'tirof"
D) "Yo'l lavhalari", "Lukresiya"
28. Qaysi shoir o'zbek xalqining yig'ma obrazini "Sonsiz egatlarga sochilmish, ana, Mening orzularim, mening o'ylarim" tarzida umumlashtirgan?
A) G'afur G'ulom B) Muhammad Yusuf C) Abdulla Oripov D) Erkin Vohidov
29. "...Bog'ni kesishdi.
Dilim o'rtanganin
Aytsin ho'l bolish,
Bog'ni kesishdi – yu,
Bag'im ezishdi".
Qaysi shoir o'z she'rida lirik qahramon sifatida bog'ni kesishganda yostiqni ho'llab yig'laganlarini yodga oladi?
A) Usmon Nosir ("Bolalik")
B) Xayriddin Saloh ("Yer va ter")
C) Sergey Yesenin ("Singlimga xat")
D) Mirtemir ("Qishlog'im")
30. Bo'lib shohlar eshigining gadoyi
Va lekin ul gadolar zokipoyi.
"Farhod va Shirin" dostonidan olingan ushbu parchada qanday she'riy san'at qo'llangan?
A) tazod B) tarse' C) talmeh D) irsoli masal
31. Menga yaxshi dedi yor birla o'lmak,
Na lozim g'am bilan dunyoda qolmak!
Shu so'zni aytti tig' urdi o'ziga Ko'rinnay qoldi keng olam ko'zig'a.
Ushbu she'riy parchada qaysi adabiy qahramon holati tasvirlangan?
A) Majnun, "Layli va Majnun"
B) Farhod, "Farhod va Shirin"
C) Suhayl, "Sab'ayi sayyor"
D) Suhayl, "Suhayl va Guldursun"
32. "Qazog'a rozi va balog'a sabrli bo'lmoqning bayoni" berilgan asarni aniqlang.
A) "Guliston bit-turkiy" (Sayfi Saroyi)
B) "Sabot ul-ojizin" (So'fi Olloyor)
C) "Hibat ul-haqoyiq" (Ahmad Yugnakiy)
D) "Rohati dil" (Huvaydo)
33. "Dunyoda kim yomonlik ko'rmagan deysiz? Umidsizlik – bu g'ayratsizlikdir. Dunyoda hech muqim narsa yo'q, shuningdek, yomonlik ham mudom bo'lmaydi. Axir, qori qalin qahraton qish ketidan ko'k maysali, tiniq suvli yoz kelmasmu?"
Ushbu ibratli fikrlar keltirilgan asar nomi va muallifini toping.
A) "Hibat ul – haqoyiq", Ahmad Yuknakiy
B) "Devonu lug'ot it –turk", Mahmud Koshg'ariy
C) "Nasihatar", Abay
D) "Qutadg'u bilig", Yusuf Xos Hojib
34. "Sohibqiron" dramasi Amir Temur quyidagi so'zlarni kimga qarata aytadi?
"Xuddi shundoq shakldagi paykonlar bilan Sijistonda yog'iy meni yaralagandi.
Bir oyog'im ham bir qo'lim hanuz nogiron.
Ajab holkim o'shanda sen malham qo'yganding,
Eslaysanmi o'sha kunni?
A) Amir Husaynga B) Uljoy Turkonga C) Barlos Bahodirga D) Kayxisravga
35. Qaysi shoir o'z g'azallaridan birida talmeh san'atidan mohirona foydalanib o'nlab buyuk shoirlarni tilga olar ekan Nizomiyni "voliyi mulki tariqat" (tariqat mulkining hukmdori) deya ulug'laydi?
A) Munis B) Navoiy C) Huvaydo D) Ogahiy
36. Quyidagi baytda qaysi badiiy san'at qo'llanmagan?
Navbahor ayyomi bo'lmish, men diyor-u yorsiz,
Bulbul o'lg'andek xazon fasli gul-u gulzorsiz.
A) tashbeh B) tazod C) talmeh D) tanosub

BIOLOGIYA

37. Quyularda quloq suprasining uzunligi 2 juft polimer genlarga bog'liq. Agar quloq suprasining uzunligi 24 sm li $A_1A_1A_2A_2$ genotipli urg'ochi quyon va quloq suprasining uzunligi 16 sm li $a_1a_1A_2a_2$ genotipli erkak quyon bilan chatishtirilsa, avlodning necha foizini quloq suprasining uzunligi 20 sm li quyonlar tashkil qiladi?
A) 25 B) 75 C) 50 D) 12,5
38. Makkajo'xorida barglarning burishganligi va poyaning past bo'lishi retsessiv belgilar hisoblanib, bitta xromosomada joylashgan. Barglari silliq va normal uzunlikdagi o'simlik barglari burishgan past bo'yli o'simlik bilan chatishtirilib 1200 ta o'simlik olindi. Shundan 216 ta organizm ota-onaning ayrim belgilarini o'zida mujassamlashtirilgan. Retsessiv belgiga ega bo'lgan organizmlar sonini aniqlang.
A) 492 B) 984 C) 600 D) 108
39. Retinoblastoma ko'zning onkologik kasalligi bo'lib, erkaklar va ayollarda bir xilda uchraydi. Kasal ota-onalardan kasal farzandlarning tug'ilish ehtimolligi 75% yoki 100% bo'ladi. Otasi gomozigota kasal, onasi sog' bo'lgan qiz sog'lom yigitga turmushga chiqsa, farzandlarning 50% i kasal tug'ildi. Ushbu kasallikning irsiylanish qanday genga bog'liq?
A) autosomaga birikkan dominant genga
B) autosomaga birikkan retsessiv genga
C) X-xromosomaga birikkan dominant genga
D) X-xromosomaga birikkan retsessiv genga
40. DNK qo'sh zanjirida 180 ta vodorod bog'i bo'lib, uning 1/3 qismi guanin va sitozin orasida joylashgan bo'lsa, DNKdagi guanin nukleotidlar sonini toping.
A) 60 B) 20 C) 40 D) 80

41. O'simlik hujayrasida energetik almashinuvning ikkinchi bosqich reaksiyalari... sodir bo'ladi.
1) anaerob sharoitda; 2) kislorod sarfi bilan; 3) glyukoza ning parchalanish hisobiga; 4) sut kislotaning parchalanish hisobiga; 5) karbonat angidridning ajralishi bilan; 6) CO₂ ning sarf bo'lishi bilan
A) 1,3,5 B) 2,6 C) 2,5,7 D) 1,4
42. Jinsiy ko'payish jarayonida ulotriksning 64 ta yangi ipi hosil bo'lgan bo'lsa, ularni hosil qilishda nechta gameta ishtirok etgan?
A) 128 B) 64 C) 16 D) 32
43. Organizmning ikkinchi nomi va qaysi turkumga masubligi to'g'ri ko'rsatilgan javobni belgilang.
A) *soxta kurakburun-qilquyruq-bakra baliqlar*
B) *kapcha ilon-kobra- ilonlar*
C) *bukri baliq-gorbusha-karpsimonlar*
D) *qashqaldoq-bo'rsiq-suvvarsimonlar*
44. Lansetnik haqidagi noto'g'ri ma'lumotni aniqlang.
A) *bosh skeletsizlar kenja tipiga mansub*
B) *karbonat angidrid bilan to'yingan qon qorin aortasi orqali oldinga oqadi.*
C) *ayirish sistemasi va muskullari tuzulishi bilan xordalilarga o'xshaydi.*
D) *terisi ostidagi yorug'lik sezuvchi hujayralar ko'rish vazifasini bajaradi.*
45. Paleozoy (a) va mezozoy (b) eralariga xos biologik progresslarni aniqlang.
1) qushlarni issiqqonlilik; 2) urug'li o'simliklarda chang yo'li va urug; 3) hasharotlarda qanot; 4) stegosefallarda besh barmoqli oyoqlar; 5) sutemizuvchilarda to'rt kamerali yurak; 6) sudralib yuruvchilarda qalin po'choq bilan qoplangan tuxum
A) a-3,4; b-1,2
B) a-2,6; b-1,5
C) a-3,4; b-5,6
D) a-1,3; b-2,5
46. Biogen migratsiyaning ikkinchi turiga mos keluvchi jarayonlarni aniqlang.
1) tugunak bakteriyalar tomonidan azotning o'zlashtirilishi; 2) dukkakli o'simliklarda fotosintezning sodir bo'lishi; 3) laminariyada yodning to'planishi; 4) foraminiferalardan ohaktosh konlarining hosil bo'lishi; 5) xrokokning fotosintez qilishi; 6) ulvada organik moddalar to'planishi
A) 1,4,5 B) 2,3,6 C) 1,3,5 D) 2,4,6
47. Birlamchi konsument (a), ikkilamchi konsument (b) umurtqali organizmlar ko'rsatilgan javobni aniqlang.
1) kojan; 2) ko'l baqasi; 3) O'rta osiyo toshbaqasi; 4) soxta kurakburun; 5) chuchuk suv gidrasi; 6) botqoq toshbaqasi; 7) zlatka; 8) kabarga; 9) termit; 10) karkidon
A) a-4,7; b-1,2
B) a-6,10; b-3,4
C) a-8,10; b-1,6
D) a-7,9; b-4,5
48. Kumulyativ polimeriya epistaz irsiylanishdan farq qilib ...
1) allel bo'lmagan genlarning o'zaro ta'siri hisoblanadi;
2) digeterozigota duragaylarning avlodida 5 xil fenotipik sinf hosil bo'ladi;
3) belgining rivojlanishida ikkita gen qatnashib, ulardan biri asosiy gen, ikkinchisi to'ldiruvchi hisoblanadi; 4) belgining rivojlanishi dominant genlar soniga bog'liq bo'ladi; 5) bir belgining rivojlanishi bir necha gen nazoratida bo'ladi;
A) 3,4 B) 2,4 C) 1,2 D) 4,5
49. Odamning orqa miyasiga xos bo'lgan to'g'ri ma'lumotni aniqlang.
1) Orqa miya to'qimasining yallig'lanishi miyelit deb ataladi.
2) Polimiyelit kasalligida tegishli segment boshqaradi va a'zolarining sezuvchanligi va harakati susayadi yoki butunlay yo'qoladi.
3) Orqa miyaning dastlabki 8 ta segmentida joylashgan nerv markazlari qo'lining ichki yuzasidagi teri va muskullarning sezuvchanligi va harakatini ta'minlaydi.
4) Orqa miyani o'rab turuvchi pardaning tashqi qismi qattiq, o'rta qavaqti o'rgimchak o'rsimon, ichki qavati yumshoq parda deyilib, o'rta va tashqi parda orasida orqa miya suyuqligi bo'ladi.
A) 1,4 B) 2,3 C) 3,4 D) 1,2
50. III qon guruhiga ega rezus musbat, sog'lom o'g'il bolaning katta qon aylanish doirasi arteriyalardagi qon plazmasida qanday moddalar bo'ladi?
A) *antitanalar, insulin, agglyutinin a, gemogloblin, glyukoza, fermentlar*
B) *gormonlar, vitaminlar, antitanalar, glyukoza, agglyutinogen B*
C) *antigemofil omil, agglyutinin β, gormonlar, vitaminlar, rezus omil*
D) *aminokislota, mochevina, kreatinin, tiamin, agglyutinin*
51. Odamdagi o'mrov osti muskulining bo'yinning teri osti muskulidan farqini toping.
1) vegetativ nerv sistemasi orqali boshqariladi; 2) joylashuv ko'ra to'sh-o'mrov so'rg'ichsmon muskul bilan bir guruhga kiradi; 3) joylashuviga ko'ra diafragma muskuli bilan bir guruhga kiradi; 4) gavdaning ko'krak muskuli hisoblanadi; 5) suyakka birikadi; 6) boshning harakatini ta'minlaydi; 7) qo'lining harakatida ishtirok etadi
A) 1,4,5 B) 1,5 C) 2,6 D) 3,4,7
52. Odam organizmida A vitaminining yetishmasligi natijasida...
1) milklar qonaydi, tishlar to'kiladi. 2) enterit kasalligi kelib chiqadi. 3) qo'l-oyoq muskullari uvushib og'riydi. 4) nerv tolalari falajlanadi. 5) traxeyaning shilliq pardasi yallig'lanadi. 6) epiteliy to'qimasining yangilanishi buziladi.
A) 3,4 B) 4,5 C) 1,5 D) 2,6
53. Sezgi analizatorlari haqidagi to'g'ri fikrni aniqlang.
A) *Terining derma qavatida issiqni va bosimni sezuvchi retseptorlar siypalashni va og'riqni sezuvchi retseptorlarga nisbatan chuqurroq joylashgan.*
B) *Gipermetropiya keksalarda ko'z gavhari do'ngligining ortib ketishi tufayli yuzaga keladi.*
C) *Quloqning suyak labirinti bilan parda labirinti orasida endolimfa, parda labirinti ichida perilimfa suyuqligi bo'ladi.*
D) *Harakat analizatorining oliy nerv markazi bosh miya katta yarimsharlari po'stlog'ining orqa markaziy egatida joylashgan.*
54. Soxtaoyoqlilar sinfi vakillarining qolgan barcha sodd hayvonlarga o'xshashlik belgilarini aniqlang.
1) hujayra membranasining mavjudligi; 2) oziqlanish usuli; 3) harakatlanish organoidining bo'lishi; 4) hujayrasida yadroning bo'lishi; 5) ko'payish jarayoni
A) 1,2 B) 1,4 C) 3,5 D) 2,4
55. Og'iz a'zosi kemiruvchi tipda tuzilgan chala o'zgarish bilan rivojlanadigan hasharotlarni aniqlang.
A) *Sariq suvarak, moviy ninachi, to'shak qandalasi*
B) *yashil temirchak, Osiyo chigirtkasi, Turkiston termi, halqali ninachi*
C) *Osiyo chigirtkasi, suluv ninachi, kolorado qo'ng'izi, beshiktvertar*
D) *moviy ninachi, yashil temirchak, Turkiston termi, burga*
56. Alligator bilan bir sinfda (a) va begemot bilan bir turkumga (b) birlashtirilgan hayvonlar to'g'ri keltirilgan javobni aniqlang.
A) *a-gekkon, kobra, gavial; b-arxar, g'izol, zubr*
B) *a-And kondori, kobra, ilonbo'yin toshbaqa; b-arxar, bizon*
C) *a-aureliya, kabarga, yelik; b-to'ng'iz, gibbon, oqcha*
D) *a-kaputsin, kapcha, gatteriya guattara; b-muflon, g'izol, bizon*
57. Quyida keltirilgan hayvonlar qushlar (a), sudralib yuruvchilar (b), suvda ham quruqlikda yashovchilar (c) sinflariga ajratib ko'rsatilgan javobni belgilang.
1) kazuar; 2) iguana; 3) lira; 4) povituxa; 5) xameleon; 6) agama; 7) sezarka; 8) kvaksha; 9) salamandra
A) a-2,3,7; b-1,5,9; c-4,6,8
B) a-1,3,7; b-2,5,6; c-4,8,9
C) a-2,5,6 b-4,8,9; c-1,3,7
D) a-1,5,7; b-3,4,6; c-2,8,9
58. Hayvonlarning kelib chiqishi haqidagi noto'g'ri fikrni belgilang.
A) *Erkin yashovchi qadimgi yassi chuvalchanglardan ko'p tuklilar, ulardan esa kam tuklilar kelib chiqqan.*
B) *Yassi kiprikli chuvalchanglarning parazit yashashga moslanishi tufayli so'rg'ichlilar va tasmasimon chuvalchanglar kelib chiqqan.*
C) *Qadimgi koloniya bo'lib yashovchi bir hujayrali xivchinilardan gidrasimonlar, korall poliplari va meduzalar kelib chiqqan.*
D) *Qadimgi yassi chuvalchanglar tanasida tana bo'shlig'i va orqa chiqaruv teshigi payda bo'lishi bilan to'garak chuvalchanglar kelib chiqqan.*
59. Geterotrof oziqlanish xususiyatiga ega prokariot (a) va eukariot (b) organizmlarni aniqlang.
1) ossillatoriya; 2) temir bakteriyalari; 3) pichan bakteriyasi; 4) shumg'iya; 5) rafleziya; 6) kalina; 7) midiya; 8) giatsint; 9) parpi
A) a-1,2; b-5,6,7
B) a-2,3; b-6,7,8
C) a-2,3; b-4,5,6

- D) a-3; b-6,8,9
60. Eukariot hujayraga oid to'g'ri ma'lumotlarni aniqlang.
1) hujayra tarkibidagi mitoxondriya, ribosoma va yadro qo'shqavat membranaga ega; 2) sentriolalar hujayraning tayanch elementidir; 3) lizosomalarni hosil qiluvchi organoidlar membranali tuzilishga ega; 4) o'simlik hujayrasining selluloza qobig'idagi maxsus teshikchalar orqali qo'shni hujayraning endoplazmatik to'r kanalchalari o'zaro tutashadi; 5) mitoxondriyaning kristallarida ko'plab fermentlar joylashgan
A) 2,5 B) 1,3 C) 3,4 D) 1,2
61. Meyoz natijasida hosil bo'ladigan hujayralarni aniqlang.
1) shirinmiyaning mikrosporasini; 2) beluganing tuxum hujayrasi; 3) oq planariyaning tuxum hujayrasi; 4) sigirquyruqning tuxum hujayrasi; 5) sarsabilning generativ hujayrasi; 6) gazandaning tuxum hujayrasi; 7) nereidaning spermatozoidi
A) 2,5,7 B) 2,3,4 C) 1,3,7 D) 4,5,6
62. Seleksiyada yalpi tanlash usullarining qo'llanilishi bilan bog'liq ma'lumotlar to'g'ri ko'rsatilgan javobni belgilang.
1) chetdan changlanuvchi o'simliklarga nisbatan qo'llaniladi; 2) toza liniyalar olinadi; 3) genetik nuqta nazardan bir xil bo'lmagan navlar olinadi; 4) genetik nuqta nazardan bir xil organizmlar guruhi olinadi; 5) avlodlar soni kam bo'lganligi sababli chorvachilikda qo'llaniladi
A) 3,5 B) 1,3 C) 2,5 D) 1,4
63. HaeIII restriktazasi uchun xos belgilarni ko'rsating.
A) to'rtta nukleotid juftligini taniydi, tarkibi bo'yicha transpazonga o'xshaydi
B) peptid bog' mavjud, to'rtta nukleotid juftligini taniydi
C) vodorod bog' mavjud, tarkibi transpazon bilan o'xshash
D) DNKni yopishqoq uchlari hosil qilib kesadi, peptid bog'larni uzadi
64. Nastarin qaysi jihatlari bilan kamxastakdan farq qiladi?
1) urug'lanishdan so'ng meva hosil qilishi; 2) gullarning qiyshiqiligi; 3) ro'vak to'pgul hosil qilishi; 4) barglarini novdada joylashuvi; 5) hayotiy shakli; 6) tanasining yog' obidlashganligi
A) 1,3 B) 2,5 C) 4,6 D) 2,6
65. Nastarin qaysi jihatlari bilan tokka o'xshaydi?
1) urug'lanishdan so'ng meva hosil qilishi; 2) gullarning qiyshiqiligi; 3) ro'vak to'pgul hosil qilishi; 4) barglarining novdada joylashuvi; 5) hayotiy shakli; 6) gulpoyasining shoxlanishi
A) 1,3 B) 2,5 C) 4,6 D) 4,5
66. Qo'shilgan gultobarglari urug'chi va changchilarini ustidan qalpoqqa o'xshab qoplab turadigan o'simlik navlarini aniqlang.
1) Zarg'aldoq; 2) Vatan; 3) Farxod; 4) Nimrang; 5) Gultish; 6) Samarqand; 7) Buvaki; 8) Zarmiton; 9) Obidov; 10) Kattaqo'rg'on.
A) 1,2,3 B) 5,7,10 C) 4,6,9 D) 4,8,9
67. Qaysi o'simlikning bargi oddiy yonbargchali (a) va murakkab yonbargchali (b) bo'ladi?
1) yantoq; 2) tok; 3) g'o'za; 4) partenotsissus; 5) burchoq; 6) liftok; 7) shirinmiya; 8) olma
A) a-6,8; b-1,5,7
B) a-1,2; b-4,5,7
C) a-2,3,8; b-1,4,5,7
D) a-2,4,6; b-5,7
68. Evernia haqidagi noto'g'ri ma'lumotni toping.
A) atmosfera havosi tozaligini ko'rsatuvchi mezon
B) tuproq hosil bo'lishida ishtirok etadi
C) poyasida xitin moddasi uchraydi
D) zamburug' bilan bir hujayrali suvo'tining simbiozi
69. Qarag'aytoifa bo'limiga mansub barcha o'simliklar haqidagi to'g'ri ma'lumotni aniqlang.
A) Tuxum xujayrasi urug'chili qubbalaridagi arxegoniya yetiladi
B) Urug'chili qubbalaridagi tangachalarida 2 tadan chang donasi yetiladi
C) Hayotiy shakli daraxt, buta va o't osimliklardan iborat bo'lib, urug'i qubbalarida ochiq holda yetiladi
D) Barglari och yashil tusda, ignasimon bo'lib novdada ikkitadan bo'lib joylashadi
70. Oddiy va xaltali krot qiyofasining o'xshashligi qaysi hodisaga misol bo'la oladi?
A) biologik regress B) konvergensiya C) idioadaptatsiya D) degeneratsiya
71. Quyida keltirilgan madaniy o'simliklar orasidan bitta markazdan kelib chiqqan o'simliklarni aniqlang.
1) makkajo'xori; 2) ananas; 3) g'o'za; 4) tamaki; 5) zig'ir; 6) karam; 7) loviya; 8) suli
A) 2,7,8 B) 1,5,8 C) 2,4,6 D) 1,3,7
72. Divergensiya (a) va konvergensiya (b) hodisalari to'g'ri ko'rsatilgan javobni aniqlang.
A) a-odam va boshqa hayvonlar gemoglobin zanjiridagi aminokislotalar tarkibidagi farq; b-ko'rshapalak va qushlarning qanoti
B) a-dengiz toshbaqasi va delfinlarda oyoqlarning eshkaksimon bo'lishi; b-boychechak turkumiga mansub 30 ga yaqin turlarning mavjudligi
C) a-ixtiozavr va sutemizuvchilardan delfinning tana tuzilishning o'xshashligi; b-delfinning oldingi oyog'i suzishga, o'ning oldingi oyog'i chopishga moslashganligi
D) a-xaltali krot, oddiy krot tashqi qiyofasining o'zaro o'xshashligi; b-chigirtka oyog'ining sakrashga, suv qandalasi oyog'ining suzishga moslashganligi

KIMYO

73. 0,2 mol natriy peroksidni regeneratsiya qilish uchun tarkibida hajm jihatdan 2% CO₂ tutgan havodan qancha hajm (litrlar, n.sh) zarur?
A) 224 B) 896 C) 448 D) 112
74. Glyukoza neytral yoki ishqoriy muhitda sekin oksidlanganda hosil bo'ladigan oksikislodagi uglerodning oksidlanish darajalari yig'indisini aniqlang.
A) +3 B) +2 C) +6 D) +4
75. Quyidagi qaysi modda faqat oksidlovchilik xossasini namoyon qiladi?
A) PbO₂
B) H₂O₂
C) Cu₂O
D) Fe²⁺
76. Bir xil aminokislota qoldig'idan tarkib topgan 48 g dipeptid yetarli miqdordagi xlorid kislota eritmasida gidrolizlanganda 75,3 g modda hosil bo'ladi. Aminokislota ni aniqlang.
A) valin B) alanin C) glutin D) leysin
77. 17,8 g α-aminokislodadan 9 g amin hosil bo'lgan bo'lsa, aminokislota ni toping.
A) α-amino 2-metilpropan kislota
B) glutin
C) β-aminopropion kislota
D) α-aminopropion kislota
78. 1,75 mol glyukozaning glitserinli bijg'ishi natijasida (η=0,8) hosil bo'lgan CO₂ ning atomlar sonini aniqlang.
A) 1,4·N_A
B) 4,2·N_A
C) 5,25·N_A
D) 2·N_A
79. 0,4 mol to'yingan bir atomli spirtning 1/4 qismi yonishdan olingan CO₂ massasi shu spirtning 3/4 qismi oksidlanishdan olingan aldegid massasidan 4,4 ga kam. Spirtni aniqlang.
A) metanol B) etanol C) propanol D) butanol
80. E₂(HPO₄)₃ birikmasi tarkibidagi E ning elektron konfiguratsiyasi 1s²2s²2p⁶3s²3p⁶3d³bo'lsa, shu elementni aniqlang.
A) Co B) Mn C) Fe D) Cr
81. Quyidagi qaysi qatorda elementlarning xossalari ortib boradi?
A) seziy, alyuminiy, kalsiy
B) seziy, kalsiy, alyuminiy
C) alyuminiy, kalsiy, seziy
D) kalsiy, seziy, alyuminiy
82. HNO₃ ning quyidagi qaysi modda bilan ta'sirlashuvidan kuchli portlovchi modda-geksogen olinadi?
A) urotropin B) fenol C) toluol D) sellyuloza

83. O'zaro izomer bo'lgan ikkita aromatik uglevodorod kaliy permanganatning kislotali eritmasi bilan oksidlanganda 1,4 mol CO₂ gazi, 0,2 mol benzoy kislotasi va 0,4 mol tereftal kislotasi hosil bo'ldi. Benzoy kislotani hosil qilgan aromatik uglevodorod massasini (g) aniqlang.
A) 38 B) 45 C) 26,8 D) 53,6
84. 1:2 mol nisbatda olingan Bertole tuzi va kaliy nitratdan iborat 0,3 mol aralashma katalizator ishtirokida qizdirilganda olingan gaz mis naychadan o'tkazildi. Olingan nayni to'liq eritish uchun 200 g 98% li sulfat kislotasi eritmasi sarflansa, nayning necha foizi oksidlanganini aniqlang?
A) 50 B) 80 C) 40 D) 60
85. Quyidagi berilgan birikmalarda bog'ning qutbliligi qanday o'zgaradi?
NH₃→ HF, CH₄→ H₂O
a) ortadi; b) kamayadi;
A) 1-a; 2-b; 3-b B) 1-b; 2-a; 3-a C) 1-a; 2-b; 3-a D) 1-b; 2-a; 3-b
86. Sulfat kislotaning 850 g eritmasi tarkibida 140·N_A ta sp³-gibridlangan orbitallar mavjud bo'lsa, H₂SO₄ ning massa ulushini toping.
A) 39/95 B) 49/85 C) 70/92 D) 85/95
87. Ammiak sintez qilish jarayonida reaktordagi bosim 30% ga kamaydi. Boshlang'ich aralashmadagi azot bilan vodorod miqdori stexiometrik nisbatda bo'lsa, reaksiyadan keyin hosil bo'lgan gazlar aralashmasining hajmiy tarkibini aniqlang.
A) 1/9; 2/3; 2/9
B) 2/5; 2/5; 1/5
C) 1/7; 3/7; 3/7
D) 1/4; 1/4; 1/2
88. Valent elektronining kvant sonlari n=4; l=0; m_l=0; m_s=+1/2 bo'lgan metallning oksidi va karbonatli tuzi mo'l miqdordagi xlorid kislotada eritilganda 4,48 litr (n.sh.) gaz hosil bo'lgan bo'lsa, reaksiyadan so'ng hosil bo'lgan tuzning massasini (g) aniqlang.
(Reaksiya uchun olingan oksid va karbonatli tuzning mol miqdorlari teng)
A) 30,6 B) 25,3 C) 59,6 D) 43,4
89. 20,3 g MgA₂·6H₂O tarkibli kristallogidrat 39,2 ml suvda eritilganda eruvchanligi 19 g bo'lgan tuzning to'yingan eritmasi hosil bo'ldi. Tuzni aniqlang.
A) MgBr₂
B) MgI₂
C) MgCl₂
D) MgF₂
90. HClO₄ molekulasida σ-bog'ini hosil bo'lishida nechta orbital ishtirok etadi?
A) 12 B) 10 C) 17 D) 15
91. Har bitta idishdagi oddiy moddalardan 30 sekunddan so'ng 1 kg miqdorida HCl, HBr, HI olingan bo'lsa, qaysi moddaning hosil bo'lish tezligi yuqori?
A) hammasida bir xil
B) HBr
C) HCl
D) HI
92. 75 g 76% li sulfat kislotasi eritmasiga necha gramm suv qo'shilganda 50% li eritma hosil bo'ladi?
A) 39 B) 17,5 C) 25 D) 12,5
93. 1,25 mol modda 367,5 g suvda eritilganda uning 25% li eritmasi olindi. Eritma moddaning molyar massasini (g/mol) aniqlang. (Reaksiya sodir bo'lmaydi)
A) 56 B) 40 C) 63 D) 98
94. X g 40% li CaBr₂ eritmasini to'yintirish uchun 20 g CaBr₂ tuzidan qo'shish kerak. Tuzning ushbu haroratda eruvchanlik koeffitsiyenti 80 ga teng. Hosil bo'lgan to'yingan eritmaning massa ulushini (%) hisoblang.
A) 14,66 B) 33,3 C) 24,44 D) 44,4
95. Eritmaning pH qiymati pOH qiymatidan 2,5 marta kam bo'lsa, pH qiymatini aniqlang.
A) 6 B) 4 C) 7 D) 5
96. XO₄³⁻→X³⁺ Ushbu qaytarilish jarayonida X³⁺ qabul qilgan elektronlar soni dastlabki X ning protonlari sonidan 15/8 marta kam bo'lsa, noma'lum elementni aniqlang.
A) P B) As C) N D) Sb
97. Cr₂O₃+KNO₃+KOH→K₂CrO₄+NO+H₂O reaksiya bo'yicha oksidlovchi 3·N_A elektron olgan bo'lsa, ajralgan gaz hajmini (l, n.sh) toping.
A) 11,2 B) 28 C) 22,4 D) 44,8
98. 0,28% li KOH ning 0,2 kg eritmasi 5A tok bilan 26,8 soat davomida elektroliz qilindi. Eritmaning pH ni toping. (ρ=1,55 g/ml)
A) 12 B) 13 C) 11 D) 4
99. Mis sim qizdirilganda massasi 5% ortgan. Hosil bo'lgan aralashmadagi CuO massa ulushini aniqlang.
A) 8/21 B) 10/21 C) 16/21 D) 5/21
100. Quyidagi o'zgarishlarda X₁ va X₂ moddalarni sintez qilish uchun qaysi moddalar qo'llaniladi?
P₄→X₁→X₂→Ca₃(PO₄)₂
A) kislorod va suv
B) suv va kalsiy gidroksid
C) suv va suv
D) kislorod va kaliy xlorid
101. Furanga 300 °C va Al₂O₃ katalizatori ishtirokida 33,6 litr (n.sh) NH₃ (η=75%) qo'shildi. Olingan mahsulotga ishqoriy muhitda yod ta'sir ettirilganda olingan yodning (η=80%) massasini (g) aniqlang.
A) 320,5 B) 425,6 C) 513,9 D) 252,8
102. Na₂SO₄·xH₂O kristallogidrat olishda qizdirilganda Na₂SO₄·6H₂O tarkibli kristallogidrat hosil bo'ldi. Hosil bo'lgan suv bug'i dastlabki kristallogidrat tarkibidagi suvning 2/5 qismini tashkil etsa, kristallogidrat tarkibini aniqlang.
A) Na₂SO₄·12H₂O
B) Na₂SO₄·15H₂O
C) Na₂SO₄·8H₂O
D) Na₂SO₄·10H₂O
103. xMgCO₃=yMgCO₃+zMgO+zCO₂ ifoda qanday ma'noni anglatadi?
A) reaksiyaning mahsulot unumi 100% dan kichikligi
B) tuzning namlik darajasi yuqori ekanligi
C) MgCO₃ tarkibida qo'shimchalar borligini
D) reaksiyaning qaytarilgini
104. O₂ va O₃ aralashmasi hajmiga teng hajmda N₂ qo'shilganda hosil bo'lgan aralashmaning argonga nisbatan zichligi 0,8 ga teng bo'lsa, O₂ va O₃ aralashmasidagi O₂ hajmiy ulushini (%) aniqlang.
A) 25 B) 75 C) 70 D) 30
105. 10,96 g Ca₃N₂ va CaH₂ dan iborat aralashma teng ikki qismga ajratildi. Aralashmaning 1-qismiga yetarli miqdorda suv ta'sir ettirilganda 0,16 mol gazlar ajraldi. 2- qismiga mo'l miqdorda xlorid kislotasi ta'sir ettirilganda hosil bo'ladigan CaCl₂ ning miqdorini (mol) hisoblang.
A) 0,12 B) 0,04 C) 0,02 D) 0,06
106. Quyidagi tuzlar gidrolizga uchraganda neytral muhit hosil qiladiganlarini ajrating.
1) (NH₄)₂CO₃; 2) K₂SO₄; 3) CH₃COONH₄; 4) NaNO₂; 5) Cu(NO₃)₂; 6) (CH₃COO)₂Ca
A) 2, 6 B) 1, 4, 5 C) 1, 3, 4 D) 1, 3
107. Alkan molekulyar massasi uning takibidagi uglerod va vodorod atomlari massalari ayirmasidan (m.a.b) 12 m.a.b ga ortiq bo'lsa, alkanni aniqlang.
A) etan B) butan C) pentan D) propan
108. Noma'lum alken gidrogenlanganda 43,5 g mahsulot olindi, yetarli kislorodda yoqilganda esa 132 g modda hosil bo'ldi. U bromlanganda necha gramm dibromalkan hosil bo'ladi?
A) 138 B) 162 C) 151,5 D) 150,4